

Vantaan kaupunki
kirjaamo

Asia: Mieliptide Kivistön Lumikvartsin asemakaavan (232700) osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys on tutustunut kaavahankkeen asiakirjoihin ja tehnyt alueelle 26.1.2020 maastokäynnin yhdessä Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin suojeluasiantuntijan kanssa. Lisäksi alueen merkityksestä lahakaviosammalen kannalta on saatu joulukuussa 2019 uutta merkittävää lisätietoa.

Kaava-alueen luontoarvoista ja niihin liittyvistä lähtötiedoista

Kaavan lähtötiedot ovat luontoarvojen osalta ilmeisen puutteelliset maankäyttö- ja rakennuslain minimivaatimukset täyttävän asemakaavoituksen kannalta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa alueella todetaan olevan lahakaviosammalen kasvupaikkoja ja lisäksi kaava-alue todetaan osaltaan merkittäväksi liito-oravan kulkuyhteyksien takia.

Lumikvartsin asemakaava on malliesimerkki Kivistön alueen lukuisista metsäisistä asemakaavoista, joista puuttuvat kaikki sellaiset asialliset luontotiedot, joissa olisi kuvattu ja arvioitu alueella esiintyvät luontotyypit ja niiden mahdollinen merkitys. Ilman lahakaviosammal- ja liito-oravaselvityksiä alueilta ei olisi käytännössä olemassa mitään juuri näillä alueilla tehtyjä luontoselvityksiä. Pelkät kahteen lajiin liittyvät selvitykset eivät ole tällä(kään) kaava-alueella riittäviä keskeisten luontovaikutusten arvioinnin ja kestävän kaavoituksen kannalta.

Luonnonsuojelujärjestöedustajien maastokäynnillä kaava-alueelta ja sen lähialueilta paikallistui merkittävä määrä pitkään ilman varsinaisia metsänhoitotoimia kehittyneitä varttuneita ja osin vanhapuustoisia metsiä. Valtaosa metsistä on lehtomaisia kankaita, mutta merkittävästi löytyy myös ruohoturvekankaita sekä keskiravinteisia tuoreita lehtoja. Tuorettakin kangasta löytyy hieman.

Osa metsistä on kuusivaltaisia, osa kuusta, koivua ja muita lehtipuita sisältävää sekametsää, eteläosasta löytyy hieman myös koivuvaltaisempia sekametsiä. Puustossa on paikoin myös haapaa ja raitaa, mitkä molemmat lisäävät osaltaan metsien biodiversiteettipotentiaalia (mm. liito-orava, epifyyttijäkälät). Pitkään jatkuneen häiriöttömän kehityksen tuloksena metsiin on muodostunut näkyvästi, paikoin jopa runsaasti erikäistä kuusi- ja lehtilahopuuta. Alueelta havaittiin maastokäynnillä luonnonsuojelullisesti arvokkaiden vanhojen kuusimetsien indikaattorilaji ruostekääpä (KKJ 6691581:3381905).

Käytännössä kaava-alueen metsät ovat avohakattua radanvarsikaistaletta lukuun ottamatta luokiteltavissa ns. METSO-kriteereillä edustavuusluokkien I ja II kangasmetsiksi, lehdoiksi ja turvekankaiksi. Vastaavia, metsäluontoarvoja omaavia metsiä on myös kaava-alueen länsipuolella (Kivistöntähden kaava-alue) sekä itäpuolella. Kokonaisuutta voinee pelkästään lahoppuustoisten biotooppien kokonaismäärän perusteella pitää paikallisesti erittäin arvokkaana, huomattava merkitys lahakaviosammalelle nostaa metsien arvon maakunnallisesti merkittäväksi.

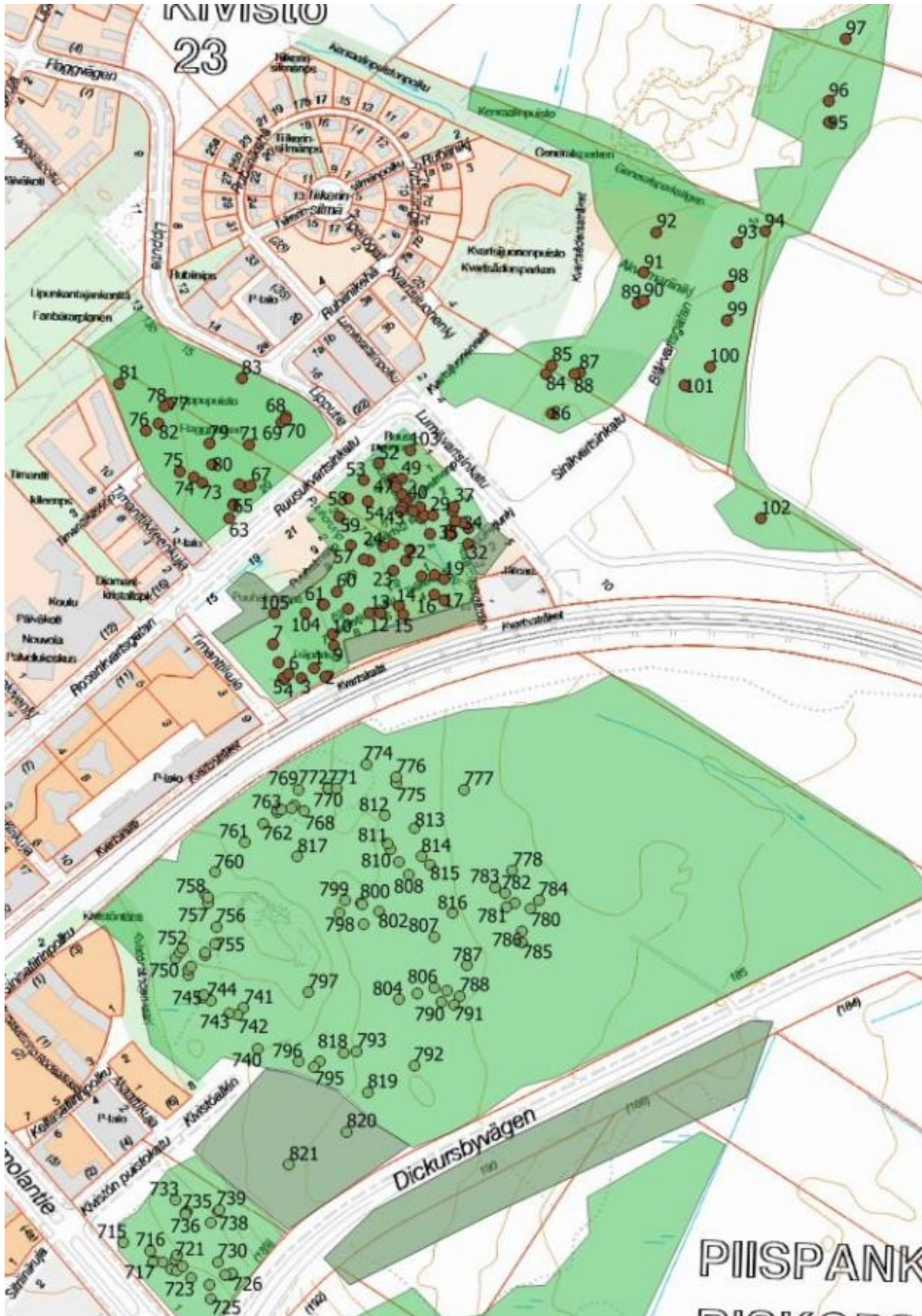
Hankealueen metsillä on yhdessä Kivistön tähden kaava-alueen etelä- ja kaakkoisosan haapaa sisältävien metsien kanssa ilmeistä liito-oravapotentiaalia. On vain ajan kysymys milloin alue muuttuu liito-oravan kulkuyhteydestä liito-oravan asuttamaksi ydinalueeksi.

Kuva 1. Runsalahopuustoinen kuusivaltainen metsäalue kaava-alueen pohjoisosassa, hieman etelään radan reunan avohakkuukaistaleesta. Kuva: Kimmo Jääskeläinen.

Kaava-alueen merkityksestä lahokaviosammalen kannalta

Kivistön alueen metsien valtakunnallisesta merkityksestä lahokaviosammalen kannalta on saatu lisätietoja lajiharrastaja Ida Korhosen syksyllä 2019 tekemistä selvityksistä. Korhonen on löytänyt omissa selvityksissään myös Lumikvartsin kaava-alueelta runsaasti lahokaviosammalen suvuttoman vaiheen protoneemoja, jotka sijoittuvat hyvin lajille aikaisemmin soveltuvaksi arvioidun ydinaluerajauksen sisälle (kuva 2). Korhosen selvitys ei kattanut koko hankealuetta eikä sen itäpuolisia metsiä, joten on oletettavaa, että esiintymiä löytyy näiltäkin alueilta lisää. Lisätieto todentaa osaltaan Kivistön metsäalueiden valtakunnallista erityismerkitystä lahokaviosammalen Suomen merkittävimpänä tällä hetkellä tunnettuna esiintymiskeskittymänä.

Kuva 2. Hankealueen ja sen lähialueen lahakaviosammalten protoneemahavainnot syksyllä 2019 sekä vihreällä Olli Mannisen aikaisemmin tekemä lajin ydinaluerajaus (Ida Korhosen tiedoksi Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirille 5.12.2019). Vihreän alueen itäosaa ei selvitetty syksyllä 2019.

Alustavien maankäyttösuunnitelmien toteuttamisedellytyksistä sekä jatkotoimenpide-esitykset

Esitetyt alustavat maankäyttösuunnitelmat ovat nähdäksemme maankäyttö- ja rakennuslain asemakaavan sisältövaatimusten sekä luonnonsuojelulain vastaisia. Lisäksi alustavat suunnitelmat pohjautuvat mahdollisten merkittävien luontovaikutusten arvioinnin näkökulmasta selvästikin riittämättömiin selvityksiin ja vaikutusarviointeihin.

Esitämme, että kaupunki jäädyttää kaavan edistämisen ja teettää hankealueella sekä muissa Kivistön alueen säilyneissä metsissä asialliset luontoselvitykset, joissa selvitetään ja arvioidaan metsien merkitys etenkin uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien, METSO-elinympäristökeskittymien sekä maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen kriteerit täyttävien alueiden kannalta. Lajistoselvitysten osalta liito-orava- ja lahopaviosammalselvityksiä on syytä edelleen täydentää. Lisäksi kannattaisi selvityttää lahopuustoisempien metsien merkitys ainakin vaateliiden kääväkkäiden ja lahopuusammalten kannalta.

ystävällisesti

Keijo Savola, suojeluasiantuntija, SII Uudenmaan piiri

Kimmo Jääskeläinen, pj., SII Vantaa